

Špela Borko

BREZNO RUMENEGA MAK (P4)

Ne gre brez prispevka o naših novih tisoč in enajstih metrih ponosa, še eni kaninski lepotici, P4 ali Breznu rumenega maka. Od prvih opojnih trenutkov spusta na dno Infinituma (december 2016) do danes sem napisala že toliko besed in predavala tako raznolikim publikam, da se mi zgodba zatika kot že zdavnaj odžvečen čigumi. A pogled na kazalo prejšnjega *Glasu podzemlja* mi je odprl oči: spomin mora ponovno steči po žilah in se preliti v natisnjene besede, ki bodo navdihovale prihodnje generacije visokoraslih, drzovitih in ostrega pogleda (hm, na zadnji akciji so prevladovali špeglarji, pritlikavci in pičkice, ampak to se slabo bere)! Za vse, ki vas zanimajo zgolj najhujše sočnosti: preskočite na naslednji prispevek. Vsi, ki vas zanima detajlna kronologija raziskav, brez nepotrebnih sladkorčkov: preberite moje zapisnike; odlični so, polni datumov in neskončnih tabelic. Sledi nadvse subjektiven povzetek, v katerem sem verjetno več ljudi in dogodkov pozabila kot omenila, žal mi je. Spolirano in diplomatsko poročilo pa najdete v *Jamarju* 2018.

Prazgodovina

Berite prispevek v *Glasu podzemlja* 2004, izpod peresa Matije Perneta.

2013

Moj prvi stik s P4 se je vzporejal s prvim vzponom na dvatisočaka. Prav zares, v svojem večnem sovraštvu do vsega hribovitega se do 23. leta še nisem dvignila nad zgornjo mejo greha. Tistikrat sem zato močno trpela v poletnih gozdarjih, polnih stopljenega snega, s protestirajočimi rdečimi krvničkami in derezami, za katere nisem vedela, na kateri del telesa jih natakneš, kaj šele, kako hoditi v njih. Po petih urah mučenja skozi megleno belino pa smo bili šele na začetku?! Rdeča vrh, ki mi danes nakazuje skorajšnji izhod (–300 m), je oznanjala gotovo smrt v neskončnih globinah. Ko bi takrat vedela, s kakšnim ponosom bom mislila na naš rumeni mak, si ne bi verjela. Jama se je tistega leta odprla in prvič smo presegli globino 400 m, obstali pa v neprivlačnem Čorskokaku.

2014

Sledilo je poletje egotripiranja. Začelo se je s prisposobo žilavega ruskega junaka, ki je šel v jamo z ubogo deklino z ravnokar zaceljenim rebrom. Ven je prišel kot živčna razvalina, uboga deklina pa je skozi cele Jebe zmrzovala in mu prigovarjala, da saj bo šlo, če je šlo notri, bo šlo pa še ven. Na sledečih akcijah se je našlo zloglasni Egotrip, vzporedno brezno, ki nas je, kljub visokoletečim ocenam, popeljalo le nekaj metrov nižje od Čorskokaka. Ego je bil izločen skupaj s solzami in postalkoholno želodčno kislino,

dokončno pa sem ga poteptala ob mukotrpnem iskanju čepa sredi noči. Kraljica odstavnih pasov je namreč pod prelazom Vršič odvrгла čep karterja skupaj z vsem oljem. Dva kilometra buljenja v obcestni šodr, čudežno odkrite čepa in lastnik lesne žage, ki nas ob 3. uri zjutraj ni ustrelil, ampak nam je dal »kanto« olja in »dihtungo«. Vrnili smo se že konec poletja. Vikend je zaznamovala dvokilogramska konzerva ananasa, ki sva jo z Ajo pojedli v dobri uri. Anže je konec tabora pustil opremo v peštirovskem spodmolu in jaz naj si bi jo izposodila in prinesla v dolino. Načrt so nam prekrizale kože, ki so pojedle vse prežvečljive dele čelade, pasu in transportke. V jami sta Aja in Matija dokazala, da nimata nobenega občutka za ozkost, saj sta preskočila kar dve delovišči in se zakopala šele v finalni meander. Ajo je že kmalu izučilo, ko je naivnica sama odožinila po opremo na drugi strani meandra, nazaj pa prišla z zgodbo o nemočnem visenju v ožini z glavo navzdol in ugasnjeno lučjo.

2015

Kopanje, kopanje, kopanje.

2016

Mnogo kopaških akcij kasneje smo le prebili meander in prišli v prostorne razpadajoče dvorane. Odprlo se nam je do tedaj največje brezno, Beli cvet, kjer smo dosegli globino 650 m. Na dnu pa stalni spremljevalec, podor. Matic se je herojsko sprehodil čez razpadajočo polico sredi brezna in se zanihal v zanikno okence, ki nas je popeljalo do blatnih, razpadajočih rovov, mestoma prekritih s čudovitimi aragonitnimi ježki. Nato pa dno kamina in podor, prekrit z belim poprhom. Razširili smo le toliko, »da preverimo če gre«, kar nas še danes tepe ob vsakem prehodu. Brezence, ostra razpoka in zopet brezence. Ne najbolj presunljivo, a vzbudilo je upe na povezavo z Renejevim breznom.

December 2016

Na Skupu speleologa Hrvatske 2016 smo predstavili raziskave v Reneju. Tekom večernega druženja smo Člani vedno bolj glasno obljubljali povezave jam. Reklama je bila dovolj dobra, da se je na novoletni enotedenski kaninski ekspediciji zbralo 14 Članov in 6 hrvaških prijateljev. Kaninska žičnica nam je omogočila brezplačen prevoz opreme in ljudi ter mislili smo, da bomo v dobri uri na bivaku. A kaj ko nihče ni poznal prave poti. Tako smo se, otovorjeni kot mule, podali na strma melišča po poti, ki vodi na Visoki Kanin. Južni sosede so le tiho strmeli, ko je Jerca s petmesečno Meto v trebuhu strumno vodila pot čez strma pobočja Kaninskega grebena. Že tekoma dostopa se

je začel oblikovati pregovor: »Šta je gore od Čeha na Velebitu? Hrvat na Kaninu.« Neimenovani osvajalec globin in višin, ki se je brez palic ali cepina podal na Kanin, je na prvi nevarni strmini izgubil derezo, malo kasneje pa odvrget še prasico. Ko si je opomogel od snega in jame, se je hotel brez bunde podati po prasico, kar smo mu na srečo preprečili in ga primerno opremili.

Jerca nam je pred prvim vstopom v jamo zabičala, naj raje najdemo tisočmetrco, kot povežemo jami – »Haha!« smo si mislili. V prihodnjih šestih dneh se je v jamo odpravilo osem ekip. Že prvi dan smo odkrili nepričakovano: 200-metrsko brezno Odmev temine. Ni lepšega občutka kot vreči ogromno skalo v temino in poslušati dvestometerski odmev. Opremljanje je bilo malo manj lepo, razpadajoča polica je Mateju naredila nemalo preglavic. Ta isti Matej (t. j. levi Blatnik) je par dni pozneje zopet pokazal pravo Članskost: ko sva z Maticem ostala sama s Hrvati, brez enega metra vrvi, vsa obupana, ker ni bilo odziva iz doline, je po službi skočil na Kanin z 250 m vrvi in kupom pritrdišč ter rešil odpravo. Mali ljubavni trikotnik v sestavi Matic, Marko in Špela pa smo podirali rekorde: v petih dneh smo prežmarili 2500 m. Vsakič nas je jama »ljubila« skozi cele Jebe (torej je bil štirikotnik?). A dosegli smo magičnih 1002 m.

Ob branju poročila in pisanju tega prispevka sem se zopet raznežila in se z nostalgijo spomnila vseh korakov tistega dne. Tesnobne napetosti med poslednjim spuščanjem v globine. Divje, nebrzdane sreče ob nenadejanem uspehu. Pekoče bolečine »zadnjih« 500 metrov povratka. In končno, tihe sreče ob pogledu na zvezdno nebo. Spomnila sem se tudi naslednjega jutra: mavrice bolečin v poslednjem kotičku telesa ter čudne, votle izpraznjenosti končanega, ki smo jo hitro zapolnili z načrtovanjem prihodnje odprave. Morebiti je tisočka res arbitrarno določena meja, a vseeno: čarobnost doživetega ostaja.

Opisa ne gre zaključiti brez omembe Loveliranja in treh bratov Hrvatov, ki so na starega leta dan prinesli iz jame poslednjo opremo. In pa seveda »vedno budnega člana podporne ekipe zamiznih jamomercev« Jozla, ki je cele noči klikal, da smo lahko ob jutranji kavi na bivaku zrlji v digitalne sadove našega dela.

2017

Entuziazem doseženega nas je gnal nazaj in že januarja smo se vrnili. Matic se je odločil, da si želi naziva »jamski plezalec ++«. Treniranja se je lotil z vso vnemo: za začetek je splezal 30 m krušljive prečke, 150 m nad dnom Odmeva. Ni vsaka karfiola ta prava in Renejevo okno se je izkazalo za Slepno okno. Krajnc je medtem (in vsakič kasneje) raziskoval odcepe in skrbel za jamo: zategnil je nešteto odvitih matic in preopremil nešteto poškodovanih vrvi.

Nato je sledil poletni tabor, ki je privlekel Zombije: Lanko je v plezariji sredi Belega cveta dokazoval, da nima najmanjše mere samoohranitve. Ali pa je šlo za čast:

magične besede »Matic skos po takem leze« – in že je plezal po zraku in vrtal sidrišča v dvestokilogramske majave skale. Fonzi je pustil svoj pečat v obliki raztresenih oreščkov, ki še danes veselo plesnijo (–200 m) in s strokovnim pobližnjim pregledom kamina vrh plezarije, ki ga je Matic od daleč ocenil za nesprejemljivega. Ikarus pa je že v Jebah sklenil, da noben »nau njega jebal« in šel raje zvezdnikom onečastit podmizje. Naj vas tu zopet pozovem – pridite še kdaj, jama vas nestrno pričakuje!

Konec poletja smo sklenili, da je čas za bivak. Lojze in Matija sta si pridobila naziv »ing. fr.« s postavitvijo Hustona, najbolj vlažnega bivaka na svetu (jama vse do dna ni radodarna z ravnimi površinami). Nato pa je sledila novembrska odprava; Matic in Anže sta ga povlekla vse do 650 m in tako smo lahko predvsem veliko blebetali. Sodelovalo je 20 članov, 14 jih je vstopilo v jamo. 9 dni je SCT ekipa pridno napredovala proti globinam. Tako pridno, da so nam vmes za nekaj časa onemogočili izhod iz jame. Na bivaku so se menjale raziskovalne ekipe, ki so kopale na –650 m in raziskovale Infinitum, kjer so se odkritja kar vrstila. Saj ni čudno, do sedaj je bila na dnu jame le ena ekipa, pregledati votlost dimenzij 60 m x 50 m x 100 m pa ni enostavno. Na severnem delu Infinituma smo poplezali čez balvane in vstopili v še eno dvorano, premera »le« 40 m. Šli smo tudi pod Infinitum, v podor, in prišli tako blizu Reneju, kot se le da. Flis in Darja sta že zavohala Reneja, a nihče pri zdravi pameti ni bil pripravljen lezti za njima v razpadajoč podor. Na JV Infinituma je »ta frišni tečajnik« Jure splezal 15 m stopnjo in našel sveti gral: horizontalne fosilne rove s prepihom. Pripeljali so nas do kamina.

Že simptomatsko največ naredimo pet po dvanajsti; Matic je podrl osebni rekord in v enem dnevu zlezal 40 m povsem navpičnega kamina. S poslednjimi močmi in brez pritrdišč se je trmasto zrinil čez zadnje balvane, opremil na naravno pritrdišče in se zapodil v majhno luknjo, ki je skrivala sanje. Sprehodili smo se po rovu, prekritem z mivko in naslednjih 200 m nas je ovirala le ena ožina, imenovana Puding. Srečni smo se vrnili že čez 14 dni. To pot z novim »daredevilom«, Teotom. Spreten kot maček se je oddričal po strmih toboganih v temo, do nove velike dvorane. Zapovrh se je naučil tehnično plezati in v slikovitem padcu dokazal, da se da tudi »na statika« metati. Dosegel je preozko luknjo, ki se je kasneje izkazala za nadaljevanje. Spustili smo se tudi po enem izmed peščenih odtokov do aktivnega meandra. »Kupec« vprašajev pa pustili prihodnosti.

Decembra smo se vrnili z novim šotorom in v Stelli, 930 m globoko in 10 ur otovorjenega potovanja od vhoda, postavili nov bivak. To pot na suhi peščeni plaži. Tri dni smo počeli marsikaj, razen našli nadaljevanja. Izkopali smo 62 stopnic v mivko (da je premikanje po fosilnih rovih lažje) in širili enega izmed preozkih rovov s prepihom na severni točki jame. Matic je segel še višje in to pot zlezal 80 m kamina nad bivakom, kjer smo našli mišjo luknjo ter

ogromno karfiol, ki vodijo neznano kam (še višje?). Spustili smo se v vodni meander, ki se je odprl v brezna, kjer smo poglobili jamo na 1011 m. Tam rov preseka prečni prelom (SV–JZ). Pregledali smo luknje v veliki dvorani. Vmes smo sem ter tja hodili opazovati »Teotovo« zanikrno luknjo 15 m nad bivakom. Vsi smo zaključili, da je bedna, blatna in s slabim preprihom. Zadnji dan smo obupano kopali ožine tik ob bivaku in na dveh mestih dosegli brezno. Nobenega nam ni uspelo razširiti do varnega vstopa. Brezup nas je še poslednjič gnal v lopatkanje luknje nad bivakom. In glej, po dobri uri mukotrpnega kopanja peska je jama dobrohotno razprla svoja nedrja! Zopet 150 m horizontalnega rova z odprtim nadaljevanjem! Akcijo je zaznamovala kvazi pljučnica, ki se je izkazala za malce hujšo virozo. Seveda smo poskrbeli tudi za škandal – kdor ga hoče ga pač najde.

Pred pompoznim zaključkom še nekaj modrovanja. Zavedam se, da je vedno potreben vlečni konj, a hkrati bi bilo fino, če se konjenica tudi širi in ne le zanaša na nekaj posameznikov. Konec koncev nihče ne izda računa za svoje delo in pričakovanje, da bo nekdo drug poskrbel za vse, ima svoj rok trajanja. Močno spodbujam samoiniciativne manjše akcije v katerokoli jamo. Le tako bomo imeli močno ekipo, ki ne bo razpadla ob prvi praski. Predvsem pa apeliram na vse: opremljanje in merjenje jam sta osnova in če po mnogo akcijah še vedno skačete po jamah brez znanja enega ali drugega, vas je lahko sram.

Da zaključim v Članskem duhu. Tekom let se je v jami zvrstilo več kot 50 akcij. V letu 2017 smo namerili 1512 m poligona. Jamo smo podaljšali na 3356 m in poglobili na 1011 m. Končno napredujemo tudi horizontalno, ne samo v globino: smo že 500 tlorisnih metrov bližje končnemu cilju. Sprememba je nadvse osvežujoča. Hkrati je nadvse zanimivo opazovati morfologijo fosilnih rogov: plasti sedimentov, izjemno pogostost pritokov, ki pričajo o množici vzporednih kaminov, peščene stolpnice, polja frnikol in neobičajne bele cvetove. Jama nas vedno znova preseneča in nestrpno odštevamo dneve do naslednjega razkritja.

Sodelujoči, glede na zapisnike in lastne zapiske. Vrtni red je stvar naključij in »copypaste-a«.

1999 do 2002: Matija Perne, Marjan Baričič, Gregor Pintar, Marina Pintar, Martina Bergant, Živa ?, Kristofer Pečar, Rafko Urankar, Cilka, Joško Pirnat, Franci Gabrovšek, Lanko Marušič, Matjaž ?, Jare ? in Lakanc ?.

2011: člani JDDR Ajdovščina in JO SPD Trst. Bogomir Remškar, Jakob Remškar, Claudio Bratos, Vasja Zaman in Robert Rehar.

2013 do danes: Mitja Prelovšek, Rok Stopar, Matic Di Batista, Tomaž Krajnc, Špela Borko, Armin Krivec, Lanko Marušič, Gašper Šolinc, Jaka Flis, Matija Perne, Gilly Elor, Matej Blatnik, Aja Zamolo, Rafael Camargo, Mike Ficco, Matt Covington, Darja Kolar, David Škufca, Bor Vidic;

SO Velebit: Marko Rakovac, Marijan Sutlović, Edo Vričić, Luka Havliček; Speleološka udruga »Estavela«: Lovel Kukuljan, Dino Grozić; Lojze Blatnik, Jure Bevc, Behare Rexhepi, Uroš Kunaver, Franci Gabrovšek, Anže Oblak (DRP Škofja Loka), Teo Delić, Matija Zupan, Jaroslav Obu.

Utrinki z DZRJL liste med in po akciji decembra 2016

»Da gre naprej sem (smo) vedel(i) že pred leti, zanimajo me podrobnosti(koliko, kje, kam), pametni telefoni delajo tudi na ježeš bivaku, nivrag, da lahko pošljejo kaj več kot en ubog sms; če mi pošljejo Topojevfajl bodo imeli narisano načrt še preden bodo zunaj. LP! Jozl, od nekdanj fen P4 ter male in velike Jebe«

»Tekstovi pjesama: Zdravko Čolić – Druže Tito mi ti se kunemo

Godine su prošle pune muka.

Ginulo se za dubinu nijemo.

Ili s pjesmom umesto jauka,

Dragi Putik mi ti se kunemo.

Veselje se širi na sve strane,

sad slobodno do Boke idemo.

Al velike upamtićemo dane,

Dragi Putik mi ti se kunemo.

Praznik silazi na vodne rove Boke naše,

u oblake da letimo smjelo.

Naše pjesme svi nek se plaše,

Dragi Putik mi ti se kunemo.

Djeco, voli vas Tito :-)

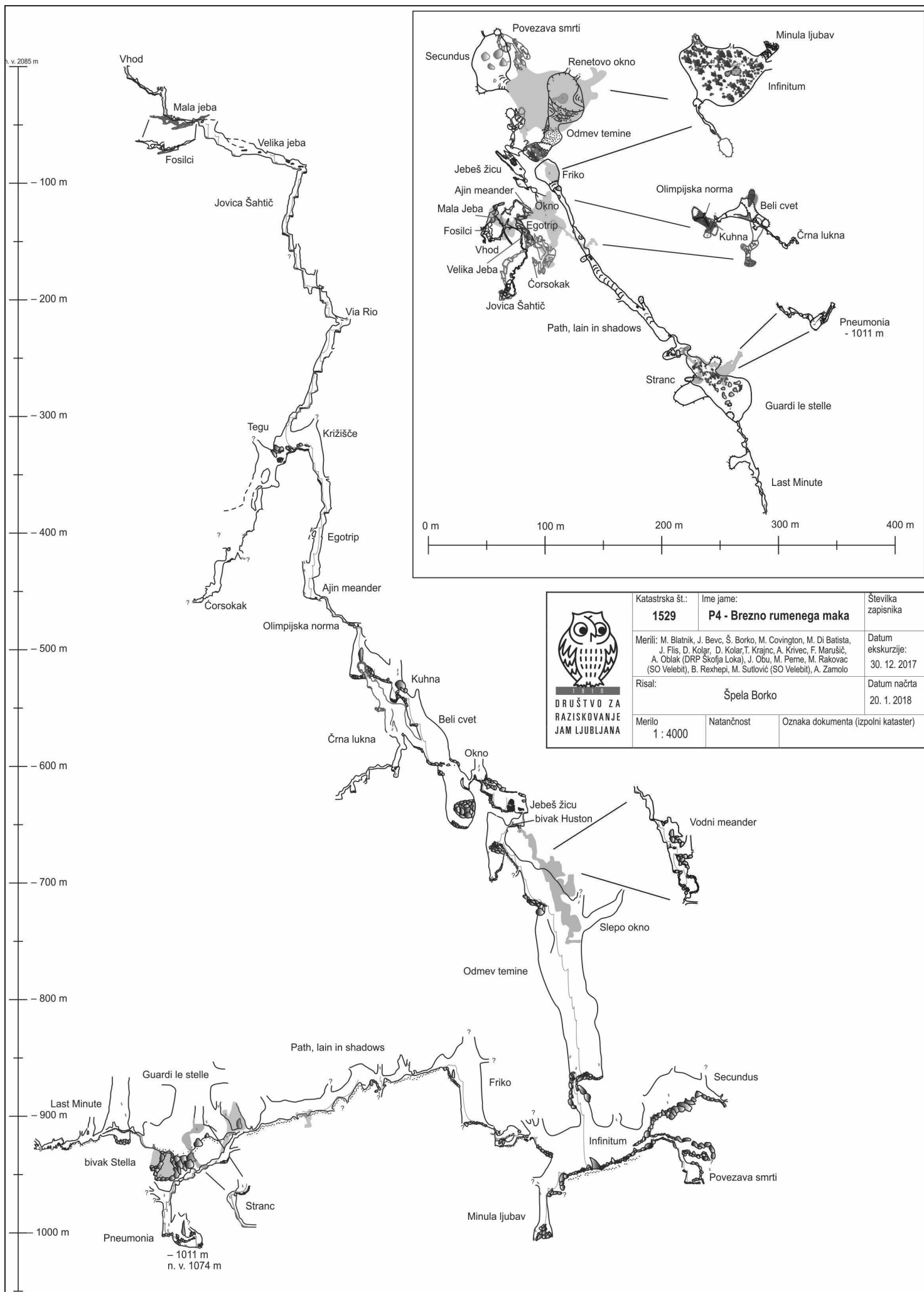
»Uau.«

»Hebiga - tudi to je že za čestitat! Veš, o Član, svoj dolg? Gulp! France«

»Šest jih pade, kjer porine sin slovenske domovine, je geslo kaninske zamizne podpore, ki ne odneha, dokler stvar ni gotova. V priponki je ena slikca, da si boste laže predstavljali veličastnost podviga letošnjih decembrskih Kanincev. Za Survexovce pa še 3D obeh jam. Narejeno sTherionom. LP! Jozl. PS: Naj živi Survex in Therion! Naj bo Sila z vami in hrabrimi raziskovalci P4!«

»Čestitam! Zasluge gredo tudi Blatniku, ki je po pomoti gor odnesel 230 m strika in ne 180. Lp«

»Čestitke tudi od BaCil-ov! Midva že od včeraj praznujeva kaninsko zmago v največji brezstropi jami na svetu. Hrane in pijače obilo. Kurc, čestitat zna vsak, midva pa jutri vabiva raziskovalno ekipo na piščančjo obaro in ajdove žgance. Tudi zamiznega jamarja Jozla! Midva pa bova danes zavzela podmizni modus. Veliko sva razpravljala o tem veličastnem dosežku in ugotovila, da je Metod eden pomembnejših članov na društvu – on je dobesedno mignil s k--- in zaradi tega imamo novo tisočmetro! Zato sva malce pogrešala nekoliko bolj evforično reakcijo :). Tandem BaCil p.s. Vabilo je resno, ostalo je šala, vic.«

<p>D R U Š T V O Z A R A Z I S K O V A N J E J A M L J U B L J A N A</p>	Katastrska št.:	Ime jame:	Številka zapisnika	
	1529	P4 - Brezno rumenega maka		
	Merili: M. Blatnik, J. Bevc, Š. Borko, M. Covington, M. Di Batista, J. Flis, D. Kolar, D. Kolar, T. Krajnc, A. Krivec, F. Marušič, A. Oblak (DRP Škofja Loka), J. Obu, M. Perne, M. Rakovac (SO Velebit), B. Rexhepi, M. Sultović (SO Velebit), A. Zamolo		Datum ekspedizije:	30. 12. 2017
	Risal: Špela Borko		Datum načrta:	20. 1. 2018
Merilo:	Natančnost:	Oznaka dokumenta (izpolni kataster)		
1 : 4000				